

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisno ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak tretjek. Narožnina letno 60 Din za trosmesecno 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, ovek posebe. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 3172

Delovni program XII. glavne skupščine

Jugoslovenskega učiteljskega združenja, ki se bo vršila 24. 25. in 26. avgusta 1932. v dvorani nove univerze v Beogradu.

A. Seja glavnega odbora

Po čl. 86. poslovnika se bo vršila seja glavnega odbora Jugoslovenskega učiteljskega združenja 23. avgusta ob 16. uri v domu združenja.

Tej seji prisostvujejo kot člani: vsi člani izvršnega odbora iz Beograda, vsi predsedniki sekcij in člani izvoljeni po čl. 22. pravil.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnje seje glavnega odbora.
2. Sporazum glede porazdelitve dela na glavni skupščini.
3. Predlogi za skupščino.

Pooblastila je oddati ta dan v domu JUU, Kralja Milutina ulica 66.

B. Glavna skupščina

Dnevni red:

Prvi dan 24. avgusta ob 9. uri dopoldne.

1. Otvoritev skupščine.
2. Volitev zapisnikarjev, overovateljev zapisnika in odborov.
3. Poročilo o delovanju glavnega in nadzornega odbora.

Popoldne ob 16. uri.

1. Čitanje zapisnika.
2. Poročilo verifikacijskega odseka in poročila ostalih odsekov.

Drugi dan 25. avgusta ob 9. uri dopoldne.

Predavanja: g. Dr. Vladimir Dvorniković: Adlerjeva individualna psihologija. g. Dr. Stanko Gogala: Učiteljeva osebnost.

Popoldne ob 16. uri.

Nadaljevanje poročil posameznih odsekov in sprejetje resolucije.

C. Izleti

Tretji dan 26. avgusta: izleti na Avalo, Oplenac in okolico ter ogledovanje prestolice po razporedu ki bo objavljen na skupščini.

Prvi dan 24. avgusta: Zvečer bo prirejen za udeležence skupščine vokalni in instrumentalni koncert učiteljskih glasbenih društev. Dvorana, začetek in program koncerta bo objavljen naknadno.

Drugi dan 25. avgusta: Skupna večerja bo prirejena na zasebni ladji, ki bo plavala po Donavi. Odhod ladje, cene in drugo bo objavljeno naknadno.

Stanovanjski odsek bo na postaji. Nanj naj se obrnejo vsi udeleženci za dodelitev stanovanja.

O učiteljstvu iz prosvetnih pisarn.

Na podlagi § 23. fin. zakona za leto 1932/33 ter odloka kralj. banske uprave v Ljubljani I. No. 2918/8 z dne 30. 4. t. l. se ima vrniti vse izven šole zaposleno učiteljstvo, torej tudi pomožne moči zaposlene pri sreskih prosvetnih referentih, na svoje redne dolžnosti. — v šolo. Razrešitev od pisarniške službe bi se morala izvršiti dne 30. 6. 1932, ker citirani razpis odreja, da s 1. julijem ostanejo sreski prosvetni referenti sami. Ponekod je učiteljstvo bilo razrešeno, drugod še čaka.

V interesu zaposlenega učiteljstva bi bilo, da se določbe zakona striktno izvajajo. Učiteljstvo, ki še ni razrešeno, naj v lastnem interesu ukrene vse potrebno, da se to čim prej zgodi ter se vrne na šolo, ker je za časa službovanja v pisarni zapostavljeno za ostalim učiteljstvom.

Dejstvo, da prizadeti činitelji pogrešajo to učiteljstvo v pisarnah in da poskušajo izposlovati, da bi se tam še vnaprej zaposlili, je dokaz, da učiteljstvo po svoji uporabnosti v pisarnah tega zapostavljanja ne zasluži. Tudi JUU je na svojem letnem zboru sprejelo ta predlog in svoji resoluciji, toda praviloma brez spremembe fin. zakona ne bo šlo.

To učiteljstvo, ki ga § 70. zakona o nar. šolah imenuje »upravni šolski organi« in ki je po § 84. istega zakona izenačeno z vsemi pravicami z ostalim učiteljstvom, je kljub tem jasnim določbam bilo na več strani prikrajšano, in sicer najprej na stanarini. Ne vsi! Izjema so bili njihovi tovariši v Beogradu, ki so glasom posebne uredbe ministrstva prosvete O. N. br. 59.487 od 11. 8. 1930 (Prosvetni glasnik št. 8 ex 1930), prejeli stanarino kot ostalo učiteljstvo na šolah. Sicer višja šolska oblastva niso učiteljstvu zaposlenemu v pisarnah nikoli odrekala pravice do stanarine, ker so se vse tozadevne rešitve glasile približno enako: »Čakajte pravilnik k zakonu o narodnih šolah, ki bo to zadevo rešil.« In prizadeti čakajo.

Učiteljstvo iz pisarn je tudi na drugi strani prikrajšano, ker »ne može da zaradi« pri svojem izvenšolskem delu, kakor smo pred kratkim čitali v neki okrožnici, kajti služba ga okupira v toliki meri, da mu za »zaradu« ne preostane časa. Radi tega tudi zelo težko pride do odlične kvalifikacije, ker za odlično oceno se zahteva udejstvovanje izven urada.

Po odloku min. prosvete P. br. 11181 z dne 14. 3. 1932 se učitelji zaposleni v prosv.

pisarnah ne smatrajo za premeščene temveč so samo pisarnam dodeljeni. To pa radi finančnega efekta. N. pr. učitelj iz Sv. Bolfenka zaposlen pri sreskem načelstvu v Ljubljani ne bo užival draginjskih doklad I. temveč III. draginjskega razreda, kar pomeni 350 Din mesečno manj kot drugi ljubljanski učitelji.

Učiteljstvo se ne bi čudilo v toliki meri prizadeto, da je to enotna mera za vse, toda tudi v tem slučaju se je za pridržano učiteljstvo napravila izjema, katero si lahko vsak prečita v Prosvetnem glasniku št. 5 ex 1932, stran 522 pod P. br. 15848 z dne 18. maja 1932.

Ako bi se po sedaj veljavnih interpretacijah v poštev prihajajočih zakonov ponovno zaposlilo učiteljstvo v pisarnah sreskih prosvetnih referentov, s praktičnim primerom ilustrirana zadeva izgleda takole:

Učitelji X, Y in Z so kot samski uradniki VII pol. skupine brez periodičnega povišanja premeščeni, oziroma prideljeni iz Slatine (III. drag. razred) v Ljubljano (I. drag. razred). V Slatini na šoli so imeli vsi trije enako plačo, brutto 1810 Din mesečno + 150 Din stanarine (ali stanovanje) in drva.

V Ljubljani je X premeščen na šolo in bo prejemal mesečno plačo s stanarino 2510 Din brutto.

Y naj bo prideljen kr. banski upravi — IV. oddelek. Njegova mesečna plača znaša brutto 2210 Din, ker ne prejema stanarine.

Ako je Z prideljen sreskemu prosvetnemu referentu, bo njegova mesečna plača znašala brutto 1810 Din in ne bo prejemal ne stanarine ne drv.

Tem številkam menda ni potreben komentar!

Ker uradniški zakon, niti zakon o nar. šolah nikjer ne določata razlike v prejemkih med tistim učiteljem, ki je zaposlen na šoli in tistim, ki je v istem mestu zaposlen slučajno v pisarni, prosimo, da šolska oblastva, pri sreskih načelstvih in banski upravi zaposleno učiteljstvo izenačijo s prejemki z ostalim učiteljstvom. Nikjer ni zakonite podlage, da bi učiteljstvo za enako ali pa celo za težje in odgovornejše delo prejemalo različno plačilo.

Dokler se to vprašanje ne reši na podlagi zakona, prosimo merodajne činitelje, naj potrebno ukrenejo, da v pisarnah zaposleni učitelji ne bodo prikrajšani na svojih prejemkih.

Učiteljska tečaja za telesno vzgojo, zadružništvo, gospodinjstvo in prosvetno delo med narodom.

Tečaja se vršita v Beogradu za učitelje iz vse države. — V vsak tečaj bo sprejetih po 60 učiteljev in učiteljic. — Stanovanje in prehrano uredi Jugoslovensko učiteljsko združenje. — Pogoji za sprejem so razvidni iz razpisa.

Prosvetni minister je v sporazumu z ministrom za telesno vzgojo dovolil, da se prirediti za učitelje (učiteljice) osnovnih šol dva šesttedenska pripravljajna tečaja za telesno vzgojo podeželske mladine. V tečajih se bodo razen pouka o telesni vzgoji po sokolskem sistemu vršila tudi predavanja o poljedelskih vedah in zadružništvu (za učitelje) in o gospodinjstvih stvareh (za učiteljice) ter o delu za prosveto naroda.

Tečaja bosta v Beogradu, in sicer za učitelje od 1. septembra do 14. oktobra, za učiteljice pa od 15. oktobra do 30. novembra t. l. V vsak tečaj se sprejme po 60 učiteljev odnosno učiteljic.

Za tečaj se lahko prijavi učitelji in učiteljice osnovnih šol, ki so absolvirali učiteljske v letih 1928-29, 1929-30 ali 1930-31, in učiteljski kandidati, ki so absolvirali učiteljske letos. Vsi kandidati morajo imeti vsaj prav dobro oceno.

Učiteljski kandidati, ki bodo redno obiskovali tečaj, bodo imeli prednost pri nastavljanju. Vsi udeleženci tečaja bodo morali redno obiskovati predavanja in praktične vaje. Minister za telesno vzgojo naroda je dovolil podpora po 600 Din za vsakega udeleženca

tečaja. Vprašanje stanovanja in prehrane uredi Jugoslovensko učiteljsko združenje pod zelo ugodnimi pogoji.

Prijave, taksirane po 5 Din s taksno znamko, je treba poslati preko šolskih nadzornikov odnosno uprav učiteljskih do 10. avgusta t. l. prosvetnemu ministrstvu (odsek za narodno prosvetljanje).

Ravnatelji učiteljskih oziroma šolskih nadzornikov morajo na prošnji omeniti, kdaj je prijavitelj absolviral učiteljske, kakšno oceno je dobil v šoli, oziroma s kakšnim uspehom je napravil učiteljski diplomski izpit, ali je sposoben za to delo in ali je na podlagi svojega dela v šoli in izven nje ter po svojem ponašanju vreden, da se sprejme v tečaj. Važno je, da pridejo v tečaj samo zdravi, resni in solidni delavci, ki imajo obenem tudi ljubezen za tako delo med narodom.

V prošnji morajo vsi kandidati omeniti točni počitniški naslov. Izpremembo naslova je treba sporočiti neposredno prosvetnemu ministrstvu.

V tečaj sprejeti kandidati smejo odgovoriti udeležbo samo tedaj, če nevarno zbole, kar morajo dokazati z zdravniškim izprijevalom.

Niko Kuret:

Inozemstvo in naš šolski radio.

Listam po obsežnem poročilu, ki ga je izdala »Union internationale de radiodiffusion« (Zeneva) v aprilu letošnjega leta kot gradivo ankete, katero je priredila po naročilu 12. seje Društva narodov in Komisije za duševno sodelovanje (Commission de coopération intellectuelle) za studij Mednarodnemu institutu za duševno sodelovanje (Pariz) in ki obravnava oddaje vzgojnega značaja po vseh evropskih in izvenevropskih državah (zlasti druge se v celoti sicer še niso odzvale).

Mesto vzgojnega bi mi rekli »prosvetni« radio. Prvo mesto v prosvetnem radiu gotovo zavzema šolski radio. Isto stališče je zavzela tudi Unija, ki je od osmih vprašanj, ki tvorijo podlago ankete, posvetila pravi dve šolskemu radiu. In ti dve vprašanji nas na tem mestu edini zanimata.

Vprašanja se glasita: 1. Ali ste oddajali doslej iz svoje postaje (ali svojih postaj) oddaje, namenjene direktno šolam med urami šolskega pouka? 2. Ali ste oddajali doslej iz svoje postaje (ali svojih postaj) oddaje, namenjene učencem doma izven pouka?

Na vsa vprašanja so odgovorile sledeče države: Nemčija, Avstrija, Belgija, Commonwealth Avstralija, Danska, Gdansk, Finska, Francija, Velika Britanija, Italija, Norveška, Nizozemska, Poljska, Švedska, Švica, Češkoslovaška, Jugoslavija. Ker je to anketo priredila Mednarodna radiofonska unija, ki so vanjo včlanjene posamezne oddajne družbe, je jasno, da so odgovarjale družbe oz. posamezne postaje.

S to anketo smo torej dobili uradno gradivo o stanju prosvetnega in torej tudi šolskega radia po vseh imenovanih državah. Tako gradivo smo zelo pogrešali, kar dobro vem iz lastne izkušnje. Ze iz tega je razvidno, kako odločilne važnosti so ti odgovori. Saj predstavljajo delo za šolski in prosvetni radio sploh vsemu inozemstvu in nudijo edine uradne podatke o teh stvareh vsakemu, ki bo hotel o stvari kaj pisati ali poročati. Tege so se zavedala skoraj vse družbe. Obširna in podrobna so poročila Anglije, Nemčije in drugih držav.

Nas zanima, kako se je Jugoslavija predstavila inozemstvu v tej anketi. Saj vprav zato pišem te vrstice.

Ne vem, ali mora biti vedno tako, da se nasproti tujini ne znamo in ne znamo postaviti. Odgovori Jugoslavije so tako enostranski, tako splošni in površni, če jih primerjamo z odgovori drugih velikih držav, da nas mora biti sram. A to še ni vse. Čeprav je to nasproti tujini brezpomembno, odgovarja za odgovore pač tisti, ki jih je poslal. Iz poročila pa je razvidno, da je za Jugoslavijo poročal samo Beograd. Kje je Zagreb, a posebno še — kje je Ljubljana?

Naj mesto vsega drugega navedem najprej dosloven prevod obeh šolskega radia se tičečih odgovorov. Omenjam pa, da se nahaja za oznako Jugoslavija vsakokrat v oklepaju opomba »Beograd«. To naj menda pomeni, da poroča Beograd res samo zase, ne pa v imenu vse države oz. obeh drugih postaj. Inozemec si pa seveda lahko misli, da Ljubljana in Zagreb sploh nimata interesa na odgovorih ali da sta postaji nižje vrste.

Kako torej odgovarja Beograd na prvi dve vprašanji?

»1. Da, od pomladi 1930, dva ali trikrat na teden oddaje, nazvane »ure za ljudske šole« (Stunden für Volksschulen, — sic, poleg francoskega teksta v oklepaju ta nemški prevod!), ki jim je namen, da jih poslušajo učenci bodisi med šolskim poukom, bodisi izven njega. Te oddaje se pripravljajo s prav posebno skrbnostjo v sodelovanju z JUU (Lehrerverband Jugoslaviens, — sic, nemški prevod kakor zgoraj).

2. Glej odgovor na vprašanje 1.

To je vse.

In tako se bo torej poučil tujec o jugoslovenskem šolskem radiu... Veliko seveda ne bo izvedel iz tega odgovora.

In vendar imamo dokaj več, nego pove ta odgovor. Ali naj v ta namen navedemo Prvanovičev spontano izjavo v »Narodni prosveti«, objektivno in nezainteresirano analizo berlinske Zentralstelle für Schulfunk in reviji »Der Schulfunk«? Ljubljanski odbor za šolski radio je pač od vsega početka pokazal toliko jasnih pogledov in toliko sintetičnega smisla za organizacijo zares popolnega sistema šolskih oddaj na podlagi tujih izkustev, domačih potreb, da lahko vsakdo razsodi, da mu pripada v naši državi vodilna vloga.

Naj podčrtam, da mi ne gre za povzdigovanje domače institucije radi kakega navnega patriotizma. Gre za objektivno resnico, ki jo izve ali ne izve inozemstvo. Z našimi uspehi pridobi na ugledu vsa država, — in čemu bi dajali luč pod mernik!

Zaključujem: način, kako se je Jugoslavija predstavila glede na svoj šolski radio inozemstvu v imenovani anketi, je nezadosten in pomenja greh proti njenemu ugledu v inozemstvu, hkrati pa nezasluzeno krivico delu in trudu našega odbora za šolski radio. Vprašujemo se, kje je v anketi ostala Ljubljana in zahtevamo, da pridejo med uradno gradivo o jugoslovenskem šolskem radiu tudi točni podatki o smernicah in delu našega odbora za šolski radio po vzorcu poročil drugih držav. Enaka pravica za vse!

Vse šolske knjige za deco

bomo naročili za šolsko leto 1932/33 potom

Učiteljske knjigarne v Ljubljani ali podružnice v Mariboru!